

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ ТУРИЗМ (МЕДИЧНИЙ, ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИЙ, КУРОРТНИЙ)»

Рівень вищої освіти
Освітньо-професійна програма
Загальний обсяг
Тривалість викладання

Обсяг навчальних занять
у т.ч. аудиторні заняття
лекції
практичні
Мова викладання

Перший (бакалаврський)
«Туризм»
4 кредити ЄКТС
6-й семестр,
11-12 чверті 2024-2024 н.р..
120 год.
3 год/тиждень
2 години
1 година
українська

Кафедра, що викладає: Туризму та економіки підприємства

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4765>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – команда «Спеціалізований туризм (медичний, лікувально-оздоровчий, курортний)»

Інформація про викладача:

Бєлoборoдoвa Мaрiя Вaлeрiйiвнa

Доцент кафедри туризму та економіки підприємства, професор, кандидат економічних наук

Персональна сторінка

<https://ep.nmu.org.ua/ua/teachers/beloborodova.php>

E-mail: Beloborodova.M.V@nmu.one

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Освітня компонента «Спеціалізований туризм (медичний, лікувально-оздоровчий, курортний)» належить до переліку вибіркових фахових навчальних дисциплін, здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Туризм» на третьому році навчання. Вона спрямована на отримання знань щодо особливостей організації медичного туризму в Україні та світі, лікувально-оздоровчого та курортного потенціалу регіонів України та туристичних макрорегіонів, а також дозволяє оволодіти навичками планування власного відпочинку на базі оздоровчо-рекреаційних ресурсів України.

Цей курс побудовано на засадах студентоцентрованого підходу (Student-Centered Approach), який розглядає здобувача вищої освіти як суб'єкта з власними унікальними інтересами, потребами і досвідом, спроможного бути самостійним і відповідальним учасником освітнього процесу.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – формування у здобувачів професійних, організаційних, методичних знань, вміннь і навичок, необхідних для надання послуг та організації туристичної діяльності у сфері медичного, лікувально-оздоровчого та курортного туризму.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Спеціалізований туризм (медичний, лікувально-оздоровчий, курортний)» є:

- формування знань про основні форми і види лікувально-оздоровчого та курортного простору;
- формування вміння аналізувати медичний та лікувально-оздоровчий потенціал основних туристичних регіонів світу, України і Дніпропетровської області зокрема;
- формування знань та усвідомлення понять про рекреаційне навантаження, природні лікувально-оздоровчі ресурси, курортні фактори;
- формування поняття про курортні ресурси України, зокрема державного та місцевого значення;
- формування вміння ефективно організовувати власне оздоровлення та відпочинок.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

1. Знати визначати туристичну привабливість природних ресурсів, оцінювати якісні та кількісні характеристики інфраструктурних ресурсів туризму для медичного та лікувально-оздоровчого туризму.

2. Знати і аналізувати основні типи природних лікувальних чинників, їх поширення по території України та вплив на здоров'я й самопочуття людини при використанні у лікувальних технологіях курортних установ.

3. Знати основні принципи розміщення і функціонування курортів; розуміти їх класифікаційні градації

4. Аналізувати медичний та лікувально-оздоровчий сегмент туристичного ринку, знати особливості організації оздоровчого відпочинку різних категорій населення.

5. Знати загальні особливості організації санаторно-курортного та рекреаційно-оздоровчого районування України та окремих регіонів.

6. Знати технології туроперейтингу у медичному та лікувально-оздоровчому туризмі, аналізувати і оцінювати особливості їх проектування та розробки програми санаторно-курортного обслуговування.

7. Знати особливості нормативно-правового регулювання та етичного поведіння в сфері медичного, лікувально-оздоровчого та курортного туризму

4. СТРУКТУРА КУРСУ

ЛЕКЦІЇ

1. Вступ до дисципліни: визначення та співвідношення понять «лікувально-оздоровчий туризм», «медичний туризм», «курортний туризм». Чинники та передумови формування напрямів. Сучасні світові тенденції і розвитку.

2. Медичний туризм: структура та ринок. Особливості споживчого попиту. Мотиви та витрати медичних туристів.

3. Медичний туризм: особливості функціонування напряму в туристичних макрорегіонах світу. Спеціалізація країн за видами медичного туризму. Світовий індекс медичного туризму.

4. Медичний туризм: особливості функціонування в Україні, позиція на міжнародному ринку. Діяльність УАМТ. Спеціалізація регіонів України.

5. Медичний туризм: нормативно-правове регулювання, етичні особливості та захист прав медичних туристів. ДСТУ «Медичний туризм. Вимоги до послуг».

6. Лікувально-оздоровчий туризм: wellness та spa-індустрія як комплексна складова для формування й розвитку напряму. ДСТУ «Оздоровчі SPA-центри. Вимоги до послуг».

7. Лікувально-оздоровчий туризм: реабілітаційний, адаптивний та соціальний напрями. Особливості оздоровчого відпочинку дітей та літніх людей.

8. Лікувально-оздоровчий туризм: технології туроперейтингу. Лікувально-оздоровчі тури та особливості їх проектування. Анімаційний сервіс, як новий напрямок, в організації дозвілля відпочиваючих.

9. Курортний туризм: нормативно-правовий механізм управління санаторно-курортними територіями. Державна політика України у сфері курортної справи. Правові форми використання курортних, лікувально-оздоровчих зон. Рекреаційне природокористування.

10. Курортний туризм: порівняльний аналіз курортів міжнародного, державного та місцевого значення в умовах сьогодення. Функціонування курортів в Україні.

11. Курортний туризм: курортний маркетинг як концепція управління. Типова організаційна структура санаторію. Забезпечення якості й ефективності діяльності санаторно-курортних закладів. Основні стратегії розвитку курорту.

12. Курортний туризм: природно-ресурсний потенціал як сировинна база для формування курортів. Кліматотерапія. ДСТУ «Галасотерапія. Вимоги до послуг»

13. Курортний туризм: бальнеологія. Історія розвитку бальнеології. Основні методи бальнеологічного лікування та їх застосування. Вплив різних типів мінеральних вод на організм людини. Мапа природних лікувальних вод України. Термальні джерела. Пелоїдотерапія.

14. Альтернативні методики оздоровлення для формування й розвитку оздоровчого та медичного туризму. Світові центри альтернативної медицини.

15. Розвиток медичного, лікувально-оздоровчого та курортного туризму в Дніпропетровській області. Дніпровський медичний кластер. Санаторно-курортне господарство і spa-комплекси регіону.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

1. Соціально-економічні чинники формування й розвитку оздоровчого та медичного туризму. Транспортна мережа як важливий компонент для формування й розвитку оздоровчого та медичного туризму. Туристсько-рекреаційний паспорт для формування оздоровчого та медичного туризму. Кластер як сучасна форма розвитку оздоровчого та медичного туризму.

2. Особливості розміщення оздоровчих та рекреаційних закладів та спеціалізованих комплексів в Україні. Форми територіального зосередження закладів та територіальна структура рекреаційно-оздоровчого простору.

3. Карпатський регіон, Поділля та Полісся. Характеристика курортів та туристських центрів регіону, перспективи подальшого розвитку. Рекреаційні та лікувально-оздоровчі ресурси регіону. Основні дестинації та атракції. Роль карпатського регіону в розвитку міжнародного туризму

4. Причорноморський рекреаційно-оздоровчий район. Особливості організації відпочинку та функціонування туристичного ринку в районі.

5. Аналіз українських курортів державного значення. Розвиток курорту державного значення Миргорода. Закон України «Про оголошення природних територій Куяльницького лиману Одеської області курортом державного значення». Особливості функціонування курортів державного значення Хмільник і Бердянськ.

6. Аналіз курортів місцевого значення. Курорти місцевого значення – Знамянське, Солотвино, Косів. Функціонування курортів місцевого значення в різних регіонах України, їхня роль в рекреації населення

7. Планування власного відпочинку на базі рекреаційно-курортних комплексів України. Онлайн-бронювання, транспорт, розміщення та харчування, інші туристичні формальності.

Інформація для здобувачів заочної форми навчання. На сайті НТУ «ДП» розміщено графік навчального процесу. Протягом року передбачено заняття з викладачем відповідно до розкладу: 6 год. лекційних занять, 4 год. практичних занять, решту практичних завдань здобувач опановує самостійно. Здобувачі заочної форми навчання виконують передбачені навчальним планом індивідуальні завдання (контрольні роботи, практичні завдання, презентації, тестові завдання) та подають їх на кафедри на початку сесії, обов'язково до проведення контрольних заходів з дисципліни. Умови завдань розміщено на сторінці курсу на платформі Moodle. Форма контролю – диференційований залік.

5. ТЕХНІЧНЕ ОБЛАДНАННЯ ТА/АБО ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Використовується мультимедійне обладнання та інші технічні засоби навчання, дистанційна платформа Moodle. На лекційних заняттях обов'язково мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом. Активованій акаунт університетської пошти на Офіс365.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Оцінювання досягнень здобувачів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти», <https://cutt.ly/RER787v>. Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання здобувача за дисципліною.

6.1. Шкали

Оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних студентів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховується, якщо студент отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації.

6.2. Засоби та процедури

Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного контролю та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Поточна успішність складається з успішності за 7 практичних робіт (кожна максимально оцінюється у 5 балів) та двох тестових робіт за підсумками лекційних занять (перша містить 25 питань по 1 балу, друга містить 20 питань по 1 балу), а також індивідуального завдання у формі презентації самостійно розробленої програми лікувально-оздоровчого туру, оцінюється максимально у 20 балів. Отримані бали додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення

навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку)	Залік відбувається у формі письмової ККР, білети містять тести (60 питань по 1 балу за кожну вірну відповідь) і відкриті запитання (8 запитань по 5 балів за кожне) Кожний тест має один правильний варіант відповіді. Відкриті запитання оцінюються шляхом співставлення з еталонними відповідями. Максимальна кількість балів за диференційований залік: 100
Практичні заняття	Містять кейси, ситуаційні вправи, обговорення дискусійних питань. Критерії оцінювання деталізовані в методичних рекомендаціях до практичних робіт і доводяться викладачем до здобувачів окремо перед кожною практичною роботою.
Поточне оцінювання	Охоплює матеріали лекційного курсу. Поточне тестування проводиться двічі. перше містить 25 питань по 1 балу, друге – 20 питань по 1 балу.
Самостійна робота	Індивідуальне завдання у формі презентації самостійно розробленої програми лікувально-оздоровчого туру, оцінюється в 20 балів

6.3. Критерії

6.3.1. Критерії оцінювання *практичного заняття*.

Проведення практичних занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Практичні заняття включають проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок здобувачів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю здобувачів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання.

Критерії оцінювання кожної практичної роботи викладені в методичних рекомендаціях до її виконання, а також доводяться викладачем до здобувачів окремо під час видачі завдання. Максимальна кількість балів за одну практичну роботу – 5 балів.

6.3.2. Критерії оцінювання *самостійної роботи*:

Критеріями оцінювання самостійної роботи здобувачів є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних заняттях.

Оцінювання самостійної роботи відбувається через захист презентацій на практичних заняттях, причому:

Критерії	Бальна шкала оцінки за критерієм
<p>1. Усна доповідь: логіка побудови доповіді, повнота розкриття основних етапів дослідження; вміння чітко, ясно і стисло викладати сутність і результати дослідження; відповідність доповіді матеріалу презентації, дотримання структури доповіді</p>	<p>0 – доповідь не підготовлена, студент не спроможний чітко і ясно викласти сутність і результати дослідження; 1-2 - доповідь підготовлена, студент викладає загальні неузгоджені та часткові результати дослідження; 3-6 – доповідь підготовлена, але логіка доповіді не відпрацьована, презентація не відображає повністю основні етапи роботи, студент може викласти результати дослідження; 7-9 – доповідь логічно побудована, але студент не повно розкриває результати дослідження; 10 – доповідь логічно побудована, студент чітко, ясно, стисло і повно викладає сутність і результати дослідження, дотримується структури доповіді</p>
<p>2. Відповіді на питання. Повнота, глибина, обґрунтованість відповідей, вміння аргументовано захищати свої висновки</p>	<p>0 – студент не спроможний дати відповідь на запитання, відстоювати свою позицію; 1-2 – студент дає неповні, поверхневі, необґрунтовані відповіді на поставлені запитання; 3-4 – студент дає повні і ґрунтовні відповіді на запитання, але не здатний аргументовано захищати свою позицію; 5 – студент дає повні і ґрунтовні відповіді на запитання, здатний аргументовано захищати свою точку зору</p>
<p>3. Організація презентації. Використання та якість підготовки демонстраційних матеріалів: відповідність дизайну змістом і темою роботи; ергономічність, наочність та оформлення слайдів; ємність та стислість подання текстового матеріалу на слайді; повнота та відповідність темі графічного (ілюстративного) матеріалу</p>	<p>0 – демонстраційні матеріали відсутні; 1-2 – демонстраційні матеріали є, але оформлення слайдів не розкриває тему та перешкоджає сприйняттю змісту результатів дослідження, текст важко читається, студент не використовує зміст слайдів для аргументації; 2-3 – демонстраційні матеріали є, використані засоби наочності інформації, але неякісно оформлені, мають місце помилки та неузгодженості, відсутні посилання на використані джерела, відсутні назви рисунків, діаграм; кількість слайдів не відповідає тривалості виступу; 4 – демонстраційні матеріали є, використані засоби наочності інформації, але мають місце помилки та неузгодженості; 5 – презентація гарно організована, оформлення слайдів розкриває тему, текст легко читається, доповідь супроводжується засобами наочності інформації гарної якості, які допомагають найбільш повно розкрити тему, інформація виділяється за допомогою кольору, розміру, ефектів анімації тощо.</p>
<p>Максимальна кількість балів</p>	<p>20</p>

6.3.3. Критерії оцінювання *письмової контрольної роботи*:

Контрольна робота №1 містить: 25 тестових завдань з чотирма варіантами відповідей по 1 балу кожне.

Контрольна робота №2 містить: 20 тестових завдань з чотирма варіантами відповідей по 1 балу кожне.

7. ПОЛІТИКА КУРСУ

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»», <https://cutt.ly/mERLa5A>, Кодекс академічної доброчесності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», <https://cutt.ly/vERLfxF>. У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту. Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на день (щодня) поштової скриньки на Office365 та відвідування групи у Teams. Протягом самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Тренінг курс «Сам собі турагент». Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). Практичні заняття не проводяться повторно, ці оцінки неможливо отримати під час консультації, це саме стосується і колоквиумів. За об'єктивних

причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно – в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання.

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Бонуси.

Здобувачі вищої освіти, які регулярно відвідували лекції та практичні заняття (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та приймають участь у конференціях, конкурсах тощо отримують додатково 5 балів до підсумкової оцінки.

7.7. Участь в анкетуванні.

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачу вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети, які дозволять оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Спеціалізований туризм (медичний, лікувально-оздоровчий, курортний)».

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Словесні (розповідь з елементами бесіди, бесіда, дискусії на заняттях, пояснення, лекція).
2. Наочні (демонстрація за допомогою мультимедійного обладнання різноманітних графічних матеріалів: графіків, діаграм, таблиць, прикладів рекреаційних ресурсів тощо; робота із відеоматеріалами).
4. Загальнонаукові методи (дедуктивний, індуктивний, синтез, аналіз).
5. Бінарні методи (словесно-інформаційний, словесно-проблемний, словесно-дослідницький).
- 6.7. Інтерактивні (постановка проблемних питань і ситуацій, проблемно-пошукові (евристичні), дослідницькі).

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Гальків Л. І., Галаз Л. В., Денбіцька Й. Теоретичні засади та інституційне середовище розвитку медичного туризму в системі чинників попередження втрат людського капіталу. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2019. № 4. С. 24–33.

2. UNWTO. Exploring health tourism. URL: <https://www.unwto.org/global/publication/exploring-health-tourism>

3. Бабов К. Д., Дмитрієва Г. О., Тихохід Л. В., Гавловський О. Д. Лікувально-оздоровчий туризм – один із сучасних напрямків підвищення ефективності діяльності санаторно-курортної сфери. *Медична реабілітація, курортологія, фізіотерапія*. 2019. № 2. С. 5-9. DOI 10.32618/J19MRVRH25
4. Богаченко О. П. Форми і способи розвитку лікувально-оздоровчого туризму у приморських місцевостях. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2014. Вип. 1. С. 144–149.
5. Гальків Л. І., Щука Г. П., Мазурик Е. Медичний туризм в Польщі: статистичний та управлінський ракурс. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2020. № 1, т. 4. С. 142–150.
6. Діденко К. Д., Жученко В. Г. Медичний туризм в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 16, ч. 4. С. 101–105.
7. Галасюк С. Концептуальні підходи до визначення терміну «лікувально-оздоровчий туризм». *Економіка та суспільство*. 2023. № 47 <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-8>
8. Turski I., Mashika H., Tkachenko T., Khmara M., Komarnitskyi I., Oliinyk M. Medical Tourism: Analysis of the State of International Tourism and Prospects for Domestic Development. *Universal Journal of Public Health*. 2021. Vol. 9. No. 2. pp. 27 - 34, 2021. DOI: 10.13189/ujph.2021.090201
9. Campra M., Riva P., Oricchio G., Brescia V. Bibliometrix analysis of medical tourism. *Health Services Management Research*. 2022. № 35(3). pp. 172-188. DOI: 10.1177/09514848211011738
10. Набока Ю. В. Результати економічної діяльності підприємств у сфері надання послуг медичного туризму в Україні. *Агросвіт*. 2020. № 6. С. 104–109. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.6.104
11. World Tourism Organization and European Travel Commission. Exploring Health Tourism, 2018, UNWTO, Madrid. URL: <https://doi.org/10.18111/9789284420209> (дата звернення 01.09.2022)
12. Medical Tourism Index, 2020-2021. URL: <https://www.medicaltourism.com/mti/home>
13. Directive 2011/24/EU of the European Parliament and of the Council of 9 March 2011 on the application of patients' rights in cross-border healthcare. URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/24/oj>
14. Гапоненко Г., Євтушенко О., Шамара І. Сучасні тенденції та шляхи подальшого розвитку ринку медичного туризму в Україні. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм*. 2022. № (15). С. 81-92. <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2022-15-09>
15. Верховна Рада України. Закон України «Про курорти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14#Text>
16. ДСТУ ISO 22525:2022 Туризм та пов'язані з ним послуги. Медичний туризм. Вимоги до послуг (ISO 22525:2020, IDT). URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=98989
17. UNWTO. Global Code of ethics for tourism. URL:

<https://www.unwto.org/global-code-of-ethics-for-tourism>

18. Онишук Н. В. Оцінка конкурентних переваг України на ринку медичного туризму. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 26(2). С. 31-34. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/26_2_2019ua/7.pdf

19. Карпенко Н. М., Карпенко Ю. В. Регіональні аспекти розвитку лікувально-оздоровчого туризму в умовах модернізації економіки. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки*. 2017. № 2. С. 172-179. URL: <http://www.journal.puet.edu.ua/index.php/nven/article/view/1317/1152>

20. Офіційний сайт Всеукраїнської Асоціації медичного туризму. URL: <https://uamt.com.ua/UA/>

21. ДніпроОДА. Медичний туризм Дніпропетровщини. URL: <https://adm.dp.gov.ua/turistichnij-kraj/medichnij-turizm-dnipropetrovshchini>

22. Безугла Л.С., Белобородова М.В., Герасименко Т.В. Формування інклюзивно-реабілітаційного туризму в Україні. Інновації та технології в сфері послуг і харчування. 2022. № 2 (6). С. 20-25. [https://doi.org/10.32782/2708-4949.2\(6\).2022.5](https://doi.org/10.32782/2708-4949.2(6).2022.5)